

Üniversite Gençlerinin Psikolojik Sorunları

Öğr. Grv. Binnur YEŞİLYAPRAK (*)

Genel Yaklaşım : Gençlik kesimi içinde üniversite gençlerinin konumu :

Gençlere ilişkin ortaya konan bilgiler, ileri sürülen savlar genellikle örgün eğitimdeki gençler üzerinde yapılan gözlem ve araştırmalara dayanmaktadır. Örgütlü bir programda olmaları nedeniyle gençliğin kolay ulaşılabılır bir kesitini oluşturmaları, bir ölçüde bu durumu zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluğun başta olduğu etkenler sonucu ülkemizde okul dışı gençlik (çalışan gençler, köy gençleri, gecekondu gençliği gibi) üzerindeki araştırmalar oldukça sınırlıdır.

Gençlerin özellikleri ve sorunları, içinde buldukları çağa özgü değişimler nedeniyle genel-ortak bir eksende tartışılabilirse de; içinde buldukları ortamın onlara sağladığı olanaklar ya da yarattığı sınırlılıklar, diğer yandan çevre koşullarının farklılığı, sonuçta gençliği içinde buldukları fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik çevre konumu içinde düşünmeyi ve bu farklılıkların, özelliklere ve sorunlara yansımaları dikkate alan bir değerlendirme yapmayı kaçınılmaz hale getirmektedir.

Bu görüşten hareketle, gençlerin psikolojik sorunlarını ele aldığımız bu yazıda, konuyu gençliğin belli bir kesimiyle, «üniversite gençleri»yle sınırladık. Yukarıda belirlenen örgün bir eğitim kurumu içinde olmaları nedeniyle gözlem ve araştırmalarda kolay ulaşılabilir özellik dışında «sorunlar» açısından üniversitedeki gençlere yönelen bazı gerekçeleri var. Son yirmiyıl içinde, ülkemizde ve dünyada gençlik, değişik tutum ve davranışlarıyla topluma yabancılaşmış, ulusları önemli kaygılara götüren bir görünüme girmiştir. Özellikle üniversite gençliği üzerinde odaklaşan bu durum, bizi üniversite gençlerinin özelliklerine, içinde buldukları koşullara, gereksinim ve sorunlarına duyarlık göstermeye zorlamaktadır.

(*) G. Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Duyarlılık göstermek zorundayız çünkü; üniversiteler eğitim sistemimizin en üstünde yer alan ve bireylerin en geniş anlamda, topluma yararlı olmak üzere hazırlandıkları kilit kurumlardır. Üniversite

gençliği, gençlik kesimi içinde yaş ve gelişim özellikleri dolayısıyla değişime daha açık olması, diğer yandan sosyo-ekonomik-kültürel yönden toplumun en seçkin grubunu oluşturması ve bu seçkin konularının kendi özeğine ilişkin kişisel, kişilerarası ve sosyo-kültürel farklılıklara, çelişkilere daha duyarlı olmaları nedeniyle psikolojik sorunları daha yaygın ve dikkat çekici olmaktadır. Genel olarak üniversite öğrencisinde nörotiklik derecesinin halka kıyasla daha fazla olduğunu belirleyen araştırma bulguları da bu durumun beklenen bir sonucu olarak, bu kesimin sorunlarına eğilmek gereğini ortaya koymaktadır (1, s. 59-82).

Oysa son yirmi yıl içinde üniversite gençleri üzerinde yapılan araştırmalar, onların sorunlarına yönelmekten çok, konuya «gençlik sorunu» olarak yaklaşan ve üniversiteli gençlerin toplumda yarattığı sorulara, onların siyasi tutumlarına, öğrenci hareketlerine ve olaylara yönelen çalışmalardır. Onların psikolojik sorunlarına yönelik araştırmaları ise daha azdır.

Ülkelerin kalkınmasında, ilerlemesinde toplumun yönlendirmesi beklenen, ülkenin geleceği, itici ve geliştirici gücü olarak kabul edilen üniversiteli gençlerin sorunlarına eğilmek, gerek bireysel, gerekse toplumsal açıdan büyük önem taşımaktadır.

Psikolojik Sorunlar :

Bu konuda ülkemizde yapılan bazı araştırmalar, üniversite öğrencilerinin günlük yaşamalarında kendilerini genellikle ya da oldukça «gergin» hissettiklerini ve morallerinin de 'orta' ya da 'bozuk' olduğunu ortaya koymaktadır (2, s. 10). Üniversite öğrencisi kızların % 35'i, erkeklerin % 50'si «kişisel» olarak da niteleyebileceğimiz «psikolojik» sorunları olduğunu belirtmektedir (3, s. 217). Kişisel sorunları içinde arkadaşlık ilişkileri ve özellikle karşı cinsle ilişkileri, önemli boyutlarda görülmektedir. Üniversiteli kızların % 88'inin, erkeklerin % 53'ünün karşı cinsten arkadaşı bulunmamaktadır (4, s. 143). Oysa öğrencilerin çoğunluğu, karşı cinsle arkadaşlığı doğal karşılamakta ve kabul etmektedir. Ancak bu konuda «arkadaşlık kurma» ve «sürdürme» de sorunları olduğu görülmektedir (3, s. 216).

Üniversite öğrencilerinin sorunları arasında önemli yer tutan diğer bir grubu ise, cinsel sorunlar oluşturmaktadır (5) ...Cinsel konu-

larda erkeklerin, kızlardan çok daha fazlasının sorunları olduğunu belirttikleri görülmektedir (3, s. 215).

Kişisel sorunların dışında üniversiteli gençlerin mesleki ve eğitimsel sorunlarının da onların psikolojik sağlığını olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bu alanda, özellikle, gençlerin mesleksi açıdan güven duymamaları, diledikleri-umdukları düzey ile çalışma ve yaşama koşulları arasında ciddi çelişmelerin olması, geleneksel öğretim yöntemlerinin yarattığı bezginlik, öğretim verimindeki düşüklük, istediği okul ya da bölümde okuyamama gibi sorunların onlarda karamsarlığa, çatışmalara ve bunalımlara neden olabildiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, ergenlik ile toplum yaşamında tam sorumluluk ve bağımsızlığa ulaşma dönemi arasındaki zaman kesitini kapsayan yaşlarında, üniversite öğrencisi; yaşadığı çağın gelişim ve değişim özellikleri ve seçkin konumlarının çelişiklere olan duyarlılığı arttırması nedeniyle önemli psikolojik sorunları olduğunu ortaya koymaktadır.

Psikolojik Danışma Yardımına Başvuran Öğrencilerin Şikâyetleri

Üniversite gençlerini uzman yardımı almaya getiren sorunlarını incelemek, bu konuda daha somut bir fikir verebilir. Üniversitelerimizdeki Mediko-Sosyal Dairelerindeki Psikolojik Danışma Servisine öğrenciler hangi yakınmalarla başvurmaktadır, bunu ele aldığımızda karşımıza çıkan durum şudur (6) s. 73-80):

Psikolojik Danışma Servisine gelen öğrencilerin şikâyetleri arasında «çok sıkılıyorum», «İçim daralıyor, karamsarım», «canım hiçbir şey yapmak istemiyor», «hiçbirşeyden zevk almıyorum» gibi ifadelerle belirtilen «sıkıntı, mutsuzluk, isteksizlik» ilk sırayı almaktadır.

«Asabi gerginlik», «uykusuzluk» ve «uykuya ilişkin şikâyetler» ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır.

Öğrencilerin özellikle sınav dönemleri öncesi aşırı bir gerilime girdiği ve «dikkatlerini toplayamama», «kendilerini derse verememe ve çalışmama» gibi yakınmalarla servise başvurdukları görülmektedir.

Öğrencilerin «çok sinirliyim», «çabuk kızıyorum» «öfkemi denetlemekte güçlük çekiyorum» şeklinde ifade ettikleri «sakin olamama» durumu da şikâyetler arasında önemli düzeydedir.

Diğer şikâyetleri ise «korku», «toplum içinde konuşamama» (sıkılma veya aşırı heyecanlanma), «arkadaş edinememe ve ilişkilerde bozukluk» ile vücudun değişik yerlerinde, özellikle el ve kollarda titreme, kasılma, uyuşmalar, ağrı ve kramplar gibi «bedensel (psikosomatik) şikâyetler» olmak üzere sıralanmaktadır.

Şikâyetlerin Psikiyatrik Özelliği :

Üniversite gençlerinin şikâyetlerini psikiyatrik açıdan incelediğimizde çoğunluğu, nevrotik durumların oluşturduğu görülmektedir. Psikiyatrik bozuklukların arasında önemli bir grubu oluşturan nevrozların kaynağı ruhsaldır. Genellikle hafif ruhsal bozukluklar olarak tanımlanabilir. Bu durum, kişinin kendi içindeki bir çatışmadan kaynaklanır ve yoğun kaygı hali yaşanır (7, s. 195). Kaygı ya da psikiyatri diliyle «anksiyete», endişe, korku, kuruntu, üzüntü, sıkıntı, huzursuzluk, gibi insanda baskı ve gerilime yol açan duygu durumudur. Günümüzde bu durumdan yakınanların sayısı hızla artmaktadır. Öyle ki 20. yüzyılı bir «kaygı çağı» olarak nitelemek mümkündür. Gerçekte her insan, arada bir kaygı duyarsa da nevrotiklerde bu duygu daha sık ve daha yoğun yaşanır. Bazı nevroz vak'alarında kaygı panik derecesine varır, bazılarında ise iç çatışma bir korku objesine yöneltilmiş olarak, saplantılı düşünce ya da davranışlar olarak ya da bedensel belirtiler olarak ortaya çıkabilir. Kaygının subjektif belirtisi olan sıkıntı, huzursuzluk, kişinin yardım istemesini sağlar. Bütün bu açıklamalar, öğrenci şikâyetleri ile belirlenen durumun nevrotik özelliklere uygunluğunu göstermektedir. Sonuç olarak, üniversite gençlerinin psikolojik danışma yardımına başvurmaları genellikle nevrotik şikâyetlerden olmaktadır. Bu durum, üniversite öğrencisinde nevrotiklik derecesinin halka kıyasla çok daha fazla olduğunu belirten araştırma sonuçlarını destekler görünmektedir.

Nedenlere Genel Bir Bakış :

Bilindiği gibi çevre, öğrenme, psikoseksüel gelişme ve ego gücü, kişinin süreçlere vereceği cevapları hazırlar. Nevrozların temeli geçmişte, erken yaşlarda atılır. Bazen belirli bir olay, bazen de akılcıktan den olmaksızın bozukluk ortaya çıkar.

Üniversiteli gençte, gençlik dönemini önemli kılan ve sağlıklı yetişkinliğe ulaşabilmek için iyi bir şekilde aşılması gereken gençlik bunalımlarını kaçınılmaz olarak yaşar. Bu dönemin kendine özgü bunalımları, fizyolojik gelişmelerin ve değişikliklerin gencin bünyesinde yarattığı yorgunluk, ruhsal yönden yerini bulamamanın verdiği huzursuzlukla birleşince ortaya çıkar. Üniversite öğrencilerinin sorun-

larının da patlayıcı özelliği, büyük ölçüde onu karakterize eden gençlik döneminin volkanik güçlerinin doğurduğu bir sonuçtur.

Ergenlikten çıkıp yetişkinliğe geçiş döneminin getirdiği bazı sorunlarla birlikte üniversiteli öğrencide sorun yaratan başka faktörler de söz konusudur. Öyle ki birçok üniversite öğrencisi, ilk kez ailesinden ayrılarak kendi başına kalmıştır. Yaşadığı çevreden, ev ve aileden ayrılma, onlar için önemli bir uyum sorunu yaratır. Genç, artık kendi başınadır ve sorunlarını kendi çözmek zorundadır. Zaman ve parasını ayarlama, arkadaşlarını kendi seçme, sosyal ilişkileri idare etme, geleceğe ilişkin kararlar verme, değişen çevre ile birlikte değişen değer yargılarına uyma, karşı cinsle ilişkiler kurma, bağımsızlığını kanıtlama çabaları, kişisel değerler arama, kendini tanıma ve geliştirme, akademik başarı sağlayabilme gibi durumlar, üniversite öğrencisini zorlayan ve psikolojik sorunlara yol açan faktörlerdir.

Psikolojik Yardım Hizmetleri :

Psikolojik sorunları konusunda üniversiteli gence yeterli yardım hizmetlerinin verilebildiğini söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Üniversite bünyesindeki psikolojik danışma servisleri ya da merkezleri, bugüne kadar tam fonksiyon gösterecek bir yeterliliğe ne nice-likel ne de niteliksel olarak ulaşamamıştır.

Bu konu, en son YÖK tarafından ele alınmış ve şubat 1984 de yayınlanan bir yönetmelikle her üniversitede kurulan «Mediko-Sosyal, Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi» tarafından öğrencilerin diğer alanlarda olduğu Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında da gereken hizmetlerin sağlanması karara bağlanmıştır (8, s. 25). Üniversitelerimizde bu yoldaki çalışmalar sürdürülmektedir. Ancak bu konunun önemle ele alınarak hizmetlerin istenilir düzeye ulaştırılmasında; yeterli personelin sağlanması, hizmetlerin fonksiyonel bir şekilde örgütlenmesi, görev ve sorumlulukların belirlenmesi, Mediko-Sosyal Daireleri ile üniversitelerin diğer yönetsel ve akademik ilişki ve işbirliğinin bütünleştirici ve birbirini destekleyici bir sisteme kavuşturulmasının gerekli olduğu kanısındayız.

Sorunlu üniversite gençliğinden, birey olarak kendini gerçekleştiren, toplumun gelişiminde etkin rol alan sağlıklı yetişkine ulaşabilmek için bu alanda üniversitelerimizin gençlere gelişimleri için uygun ortam oluşturma ve gerekli psikolojik yardım hizmetlerini sunabilme için çaba harcamaları kaçınılmaz bir zorunluluktur. İçinde bulunduğumuz gençlik yılında, üniversite gençlerinin sorunlarına gös-

terilen ilginin artması ve bu yılın, tüm gençlere olduğu kadar üniversite gençlerine de gelişimleri ve uyumları için yeterli hizmetler verebilme çalışmalarının hızlandırılması ve bu yolda önemli bir ilerlemenin katedilerek değerlendirilmesini umut ederek...

K A Y N A K L A R

- (1) Mc. Arthur, Charles C. «Distinguishing Patterns of student Neuroses in Blaine, G. (ed.) Emotional Problems of the student. 1967.
- (2) Özgüven. İ Ethem Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler. Ankara: H. Ü. Basımevi, 1974.
- (3) Ekşi, Aysel, Gençlerimiz ve Sorunları. İstanbul Matematik Araştırma Merkezi, 1982.
- (4) Kışlalı, A. Taner. Öğrenci Ayaklanmaları. Ankara: Bilgi Basımevi, 1974.
- (5) Göksel, Fuat. «Türkiye'de Gençlik Sorunları ve Üniversite Bunalımı-Çeşitli Ülkelerde Gençlik Sorunları (Derleyen: F. Gürsoy - B. Gökyay) Ankara: Yurtkur, 1971.
- (6) Yeşilyaprak, Binnur. «Üniversite Gençlerine Sağlanan Psikolojik Hizmetler.» Yayınlanmamış Araştırma Raporu. Gazi Üniversitesi, 1985.
- (7) Zileli, Leyla. «Psikonevrozlar-. Ruhsağlığı ve Hastalıkları. (Yayın sorumlusu: M. Orhan Özlük) Ankara: 1981
- (8) Resmi Gazete, 18301; 3 Şubat 1984.

«Geleceğe hazırlanan yurt çocuklarına hiçbir güçlük karşısında boyun eğmemelerini, olanca güçleriyle bıkmadan ve yılmadan çalışmalarını ve okumakta olan çocuklarımızın ana - babalarına da yavruklarının öğrenimlerini bitirmeleri için ellerinden geleni esirgememelerini öğütlerim.»

ATATÜRK
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 16)
